

ronusa, a belgák királya székhelyéről, de legutóbb oly ó hirt kapott, mely ezen társaságot több okból örven-detzeti, — először, mert a magyar király első szülött fia, a trónörökös, másodsor mert épen a belgák királyának leánya eljegyzésének örömhírét vette; de van még több oka is a társaságnak a szerencsés választáson szívből örvendenie, mert a boldog ara a társaság diszelnöke nejének testvére, boldogult József nádor unokája. Indítványozza, hogy az elnökség útján hódoló és szerencse-kívánó feliratok intéztessenek mindkét királyi családhoz. Az indítvány és az indítványozó által felolvasott felirat-tervezet lelkesedéssel fogadtatott el. — Végül Berecz Antal titkár olvasta fel a nemzetközi és a magyar Afrika-társaság működéséről a jelentést. Itt adjuk főbb pontjait:

Afrika kikutatása évről évre örvendetesebb eredmé-nyeket mutat fel. A közép-afrikai tavak vidékén ma oly nyüzsgő élet van, hogy az odamenő karavánokat számon sem lehet már tartani; míg pár év előtt egy-egy ilyen expedíció eseményként lett följegyezve a fölfedező utazások történe-tébe. A ki ma Zanzibárból a Tanganyika tavához akar utazni, Bagamojéjót Karaméig nyolcz állomást talál, melye-ken ha fáradt, pihenést, ha beteg, gyógykezelést és szüksé-ges támogatást találhat. Az utasok által bejárt vidékeken a későbbi expedíciók jelentékenyebben rövid idő alatt végezhetik most utjokat. Míg Cameron 11, Stanley 6, Pope-lin 5 hó alatt tette meg az utat a partról a Tanganyika taváig: későbbi utazók már két, sőt elefántokkal egy hónap alatt tehetik meg ugyanezen utat. A nemzetközi Afrika-társaság főfeladatát tűzte ki, hogy Afrika keleti partjáról egész a nyugati partig szervezi egymástán tudó-mányos és vendégfogadó állomásait, hogy az által az expedi-tiók működését megkönnyítse. — Jelentékenyen meg-könyöbbitendi az ezen utra menő expedíciók feladatát az a szövetkezet, mely Zanzibárban a legközelebbi hónapokban alakult s feladatául tűzte ki a podgyász szállítást eszkö-zőlni a keleti part és a tavak vidéke között. Zanzibári gaz-dag kereskedők szövetkeztek ezen üdvös intézmény élet-beléptetésére, a zanzibári szultán védnökségét is kinyerték hozzá s így szervezve nem sokára életbe fog lépni. Az expe-díciók mindenemű szállítmányai ezután ezen szövetkezet közvetítése által biztosan és kellemetlenségek elkerülésével fognak rendeltetések helyére szállíttatni. Ez lesz Afrika ezen részében az első postajellegű intézmény. Ami szorosan véve a magyar Afrika-társaságot illeti, az még mindig a kezdet nehézségeivel küzd. Tagjainak száma ugyan még csekély, de ezeknek élén oly nagy nevű és nagylelkű elnö-kök állanak, kik magukban véve a nemes cél előmozdi-tására már is annyit tettek, mennyit más országokban alakult s sokkal nagyobb számú tagokkal bíró társaságok sem bírtak tenni. A társaságnak eddigél 10 alapító és 45 rendes tagja van, a lefolyt három év alatt elnökei nagylel-kűségéből összesen 7000 frankot juttatott a brüsszeli nemzet-közi bizottság kezéhez.

Széchenyi Béla gróf kelet-ázsiai expedíciójá-nak két tagja szombaton megérkezett a fővárosba. Az expedíció 1877. decz. 4-én indult el a gróf vezetése alatt Lóczy Lajos, Bálint Gábor és Kreitner főhadnagy tagokkal. Bálint nemsokára megbetegedvén, visszatért. Az expedíció nagy szolgálatokat tett a tudó-mánynak Khina beutazása által. A megérkezett két utazó, Lóczy Lajos hazánk fia és Kreitner főhadnagy, Konstantinápolyon keresztül jöttek Budapestre. A messze földet bejárt utazókat barátaiuk ünnepélyesen fogadták s tiszteletükre lakomát rendeztek. Pulszky Ferencz meleg felköszöntést mondott a lakomán. Üdvözölte a napot, melyen Lóczy, a 27. hó előtt elutazott ifju tudós visszaérkezett. Ő is oda indult, a hol az ősmagyarok nyomát felfedezni vélte, a hol igazi magyarokat gondolt találni, minőket talán csak Jókai képzelt a jövő század regényében. Elmentek oda, a hol Körösi Csoma Sándor is bolyongott, de ők nem a magyar faj ősi eredetét kutat-ták, hanem a tudományt, melyből reméli, hogy sokat hoztak magukkal. Kívánja, hogy a magukkal hozott tudományt a haza javára és becsületére derekasan tud-ják érvényesíteni, hogy megmutassák a külföldnek, miszerint a magyar nemcsak a politikára, irodalomra stb., hanem a tudományra is képes. A tudomány két hőst üdvözlé a visszaérkezettekben. E felköszöntést még szá-szamos toaszt követte. Lóczy elérkezényülve mondott köszönetet a szíves fogadtatásért. Társalgás közben több részletet beszélt el utjáról. Széchenynek az ut mintegy 60.000 forintba került. Társainak külön fize-tést nem adott, sőt számadataikat is szigorúan revidálta s csak így jöhettek ki ez összegből. Szerződésileg tiltva volt társaiknak valami tudományos dolgot megírni haza s ezért még családjaikhoz irt leveleiket is joga volt a grófnak revidálni. Khinában a nép nem nagy tisztelet-ben részesítette őket, sőt meg is dobálták, habár ők is ottani öltözékben jártak. 18 hóig Magyarországról nem tudtak meg közvetlen semmit, csak néha a francia misszionáriusok lapjaiból olvasták a nagyobb ese-ményeket.

A philologiai társaság szerdai ülésében Bászeli Aurél »Thukidides beszédeiről« értekezett, kinek his-tóriai művéről hosszabb tanulmányt irt, mely a beve-zetésen kívül mintegy hét fejezetre terjed. E tanulmány egy részét olvasta föl, mely Thukididest s történet-

írói pályáját általánosságban jellemzi. Thukidides az ókor történetírói közt az első a történelem magasabb fel-fogásában. A politikai s a pragmatikai irány nála jelent-kezik először minden más történetírónál határozottab-ban. — Finácz Ernő Cornelius Nepos történetírói hűségéről és hitelességéről értekezett ily czim alatt: »Nepos hitelessége Cimon életrajzában.« Tanulmányá-ban egy adattal akart járulni Nepos ama már jól ismert eljárásához, hogy életrajzaiban inkább hódolt a »de mor-tuis nil, nisi bene«, mint a történelmi hűség s pragmati-kai pontosság elvének. Neki, valamint Plutarchnak is az volt a gyöngéje, hogy személyeiket szerették a lehető legszebb színben tüntetni föl. Különböztetett is, hogy az ókor két legnagyobb biographusának közös gyöngéje van, mert közös forrásból — a Theopompus-féle töredékből — merítettek. Fölvetette Epinice-vel való viszonyát is, ki neje volt s kiról azt vélik, hogy édes testvére lett volna. A helléneknek édes testvért, sőt az egy anyától született féltestvért sem lehetett nélkül venni. Epinice Cimonnak mégis ilyen féltestvére volt, s mert elvette, börtönbe vetették. Epinice a nagy váltásdíjat úgy teremtette elő, hogy egy igen gazdag emberhez nőül ment.

József főherczeg családja a napokban látogatást tett Pannonhalmán. A Kis-Bérről főapáti fogatokon meg-érkezett vendégeket a főapát az összes szent-mártoni rendtagok élén üdvözölte. Midőn a főherczegi család a lépesőkön felhaladt, a főapát a sorfalat képező tudós benecésekre mutatva, így szólt a főherczegasszonyhoz: És ezek itt, ez az én családom! A főherczegi családot, mely József főherczegen és Klotild főherczegasszonyon kívül két kis főherczegnőből és két kis főherczegből áll, Pannonhalmára kísérték: Zichy Irén grófnő, Nyáry Albert báró főkamarmester, Holdházy János apát, a gyermekek nevelője és Holdházy Mária urhölgy. Pan-nonhalmára ez alkalomból jöttek: dr. Römer Flóris, a jeles régész és a tihanyi apát. Az ebéd után az egész főherczegi család a főapát vezetése alatt meglátogatta a távolabb fekvő Boldogasszony-kápolnát, hova a főher-czegasszony a fleg kíséretével újra visszatért és jelenlé-tével emelte az épen akkor megnyitott májusi ájtatosságot. Másnap a főapát reggeli hat órákor tartott miséjén jelen volt az egész főherczegi család. Reggeli után Pannon-halma remek muzeumát méltatta beható figyelemre. Ebéd után 4 négylovas fogaton Tarjánba vitte ki vendégeit a házigazda. Mária Dorottya Amália főherczegnő a rá következő vasárnapon Pannonhalmán járult először az Ur asztalához. E nap emlékének megörökítésére magyar dicsőköltmény készült, mely gyönyörű díszkötésben, a Benedek-rend ősi szorgalmát magán hordó rajzokkal ékesítve, adatott át a főherczegnőnek.

A mehádiai barlangot, melynek rejtélyes fölfe-dezéséről már ismételve irtunk, a napokban egy Mehá-diában időző bécsi mernök egész expeditio kíséretében megvizsgálta. A vizsgálat eredményét a mernök (Jeschek) a délmagyarországi természetvizsgáló társulathoz Temes-várra intézett levelében a következőleg adja elő: 22 személylyel kora reggel indultam az expeditióra. A barlang száját megtalálva, ott megpihentünk. A bemenet kényelmes, a talaj kevésbé lejtős az első barlang közé-peig, a mely már egy csepkőből képezett óriási terem. Itt megszünik a talaj kényelmes volta s csak a leg-nagyobb fáradsággal lehet tovább haladni a meredek sziklákon egész a barlang végeig, hol az oly magas, hogy tetejét fáklyafénynél alig lehetett kivenni. Itt roppant akna nyílik, akkora, mint egy nagy terem s egy szűkebb mellékakna. — E szűkebb aknában 12 em-ber lebecsátkozván, 25—30 ölnyi mélységben egy másik barlangot találtak, mely a felső alatt keresztben fekszik. E második barlang a legesodálatosabb csepkő-képződményekkel van tele, melyek erősebb érintésre haranghoz hasonló hangot adnak. A kutatók itt nagy-mennyiségű marha- és szarvas-csontot találtak. Innen két szük, de 50 öl mély akna visz egy harmadik barlangba, mely kisebb, de 100 öllel mélyebben fekszik a legelső barlang szájánál. Cseppkő itt már nincs, a talaj agyagos és nedves, de a levegő tiszta, sőt légvonat is tapasztal-ható, valamint a másik kettőben is. — Jeschek a talált csontokból több érdekes darabot felszedett, a rejtélyes iratban említett kincset azonban nem találta meg. Ez iratnak, mely oláh nyelven van szerkesztve, s most az orsovai plébánosnál van, eredetére nézve azt hiszik, hogy valami rabló valaha csakugyan kincseket rejtett el a barlangok valamelyikében, s aztán talán halál vagy üldöztetés következtében nem vehette föl azt többé s az írást utódjának hagyta hátra. Lehet, hogy az utód a kincseket már fölvette, s az iratot aztán eldobta; meglehet, hogy a kincs még most is ott van valahol, mert Jeschek a barlang minden részét nem járta össze. Mindenesetre helyes dolog, hogy a délmagyarországi

term. vizsgáló egyesület Themák temesvári reáliskolai tanárt a barlang alaposabb megvizsgálása végett a napokban kiküldte.

A marosvásárhelyi Kemény Zsigmond-társaság május havi ülésén dr. Szamosy János kolozsvári egyetemi tanár »Euripides nőalakjairól« nagyobb tanul-mányt olvasott fel. Dengi János, debreczeni főgym. tanár »Páholydalok« czimű költeményeinek bemutatása képezte az ülés második tárgyát.

A földtani társaság szerdai ülésében Bernáth József ismertette az erdélyi konyhasóvizeket. Számuk az 1873-iki hivatalos számlálás után akkor 254 községben 650 sóforrás és 375 sókibúvás volt. Utána Halavács Gyula a Gasteropodák Conus-családjáról s annak ma-gyarországi mediterrán koru rétegeiben előjövő jel-legző alakjairól értekezett. Az egyes alakokról általa készített igen sikerült csiszolatokat is mutatott be. Az ülés egyik vonzó tárgyát képezte Schafarzky Ferencz egyetemi tanársegéd »Galgavölgy és vidéke eruptív közetéről« czimű felolvasása, melyben alapos s beható tanulmányozás útján kimutatja, hogy e közetek Bytow-nit-Augit-Trachytok és nem Basaltok, mint azt a bécsi geológiai intézet által e környék vizsgálatára 1850-ben kiküldött Stache Guido jelentésében állítja. Végre Inkey Béla Koch Antal kolozsvári egyetemi tanárnak »Czibles hegy és Oláhláposbánya Andesit közetéről« czimű munkáját mutatta be. Mindkét hely közei tulnyo-mólag Amphibol-Andesitek, alárendelt Augittal s néha Quarcczal.

HALÁLOZÁSOK.

Petőfi István, nagy költőnk testvéröccse. apr. 30-án, szívszélhűdésben. Egy anyatejet szívott Petőfi Sándorral, együtt játszott a porban vele, még apró gyer-kőcczel, ki magában hordta a legfényesebb jövő zálo-gát; — látta bátyját nyomorogni, küzdeni; — aggódva kísérte névtelen bolyongásaiban s büszke örömmel fogadta első kísérletét, mely az obscurus névre először derített fényt. Azután látta emelkedni, mint egy fejlődő óriást; látta, hogy szárnyal fölfelé; látta a sarat, mely-lyel megdobálták s a koszort, melylyel átövezték; látta a hir legszedítőb csúcsán és látta eltűnni a forradalom viharában, mint fergetektől elkapott sirályt. 1825-ben született s apja mesterségét folytatva, a mészárosaságra adta magát. Mikor a forradalom kitört, a bátyja versein fölkellesült ifju, hazáját védendő, a honvédek közé állott s végig harcolt az azok dicső küzdelmeit, miközben kapi-tányságig vitte föl. A szabadságharc leveretése után besoroztatott közkatónának az osztrák hadseregbe és 1850-ben a német »Bund« megbízásából Schleswig-Holsteinba küldött osztrák hadtesthez osztottat be. Sze-rencsétlenségére ott járt akkortájt épen Pataky, a magyar emigráció ügynöke, hogy az osztrák csapatok szellemét kipuhatojja s följegyezze magának elég oktanul azokat a magyar fiukat, kikre egy esetleges katonalázadás al-kalmával számíthatni vélt, anélkül azonban, hogy őket beavatta volna e quasi összeesküvésbe. Patakyt később elfogták az osztrákok s megtalálták nála e listát, mely sokakra oly végzetessé vált, a nélkül, hogy az illetők csak álmodtak volna az egész dolgról. Így járt Petőfi István is, kit Pataky természetesen szintén felvett jegy-zékébe. Petőfit a következő évben a katonaságtól szabad-sággal elbocsátották. Péterváradra ment, folytatandó mészáros mesterségét, de 1852. nyarán pár napra felrán-dult Pestre különféle bevásárlások végett. E közben történt Pataky elfogatása s a nála levő jegyzék felfedezése és ennek alapján Petőfi, ki sógornője (Szendrey Julia) második férjénél, Horváth Árpád egye-temi tanárnál volt szállva, ennek házában elfogatott s a theresienstadti fogházba hurcoltatott, hol három évet töltött. A fogságból kiszabadulva, miután egy évig Horváthnál tartózkodott, Geist Gáspár csáki pusztyájára ment gazdatisztnek, hol egész haláláig buzgón működött; szorgalma, erélye és rendithetlen becsüleltsége mind-jobban kiérdemelte a család bizalmát és szeretetét, úgy hogy nemsokára nem annyira gazdatisztul, mint inkább családtagul tekintették. Petőfi István gazdálkodási ideje alatt is szentelt koronkint pár órát a muzsának s több apróbb költeménye látott napvilágot. A közte és Sándor bátyja közt uralkodott szeretetteljes viszonyt jellemzi a következő adat: Petőfi István igen jó lovas volt. Egy-szer Jászberényben, a József nádor félszázados ünnepe alkalmával rendezett löversenyen pályadíjat nyert: va-lami ezüst-érmet. Sándor elkérte tőle a medáliát, s évek során keresztül magával hordozta azt, büszkén mutogatva ösmérséinek, hogy micsoda jó lovas az ő öccse! Petőfi Sándor gyermekkorában nem szeretett lovagolni, pedig apjának Szabadszálláson laktában volt egy Lengyel